

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(červen 2023)

★ **Provizorní politická dohoda Evropského parlamentu a Rady EU ohledně evropské digitální identity**

Evropský parlament a Rada dosáhly dne 29. června provizorní politické dohody o klíčových prvcích návrhu právního rámce pro evropskou digitální identitu. Hlavní novinkou tohoto rámce je osobní digitální peněženka v podobě bezpečné a pohodlné mobilní aplikace. Díky ní budou mít všichni občané, obyvatelé a podniky EU věrohodný přístup k veřejným a soukromým on-line službám v celé Evropě. Digitální identifikace si klade za cíl poskytnout Evropanům kontrolu nad jejich osobními údaji. Komise již nyní investuje do čtyř rozsáhlých pilotních projektů, aby otestovala peněženku digitální identity EU v řadě situací běžného použití, včetně mobilního řidičského průkazu, elektronického zdravotnictví, plateb a vzdělání nebo odborné kvalifikace. Pilotní projekty byly zahájeny dne 1. dubna 2023 a přispějí ke zlepšení technických specifikací peněženky.

Požadavky a specifikace sady nástrojů budou povinné, jakmile bude dokončen legislativní proces týkající se evropského rámce digitální identity.

Návrh nařízení o evropské digitální identitě je k dispozici zde: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/cs/library/trusted-and-secure-european-e-id-regulation>

★ **Petr Klement jmenován zástupcem Evropské nejvyšší žalobkyně (EPPO)**

Kolegium Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO) dne 28. června jmenovalo evropského žalobce Petra Klementa zástupcem Evropské nejvyšší žalobkyně. Ten nahradí ve funkci Danila Ceccarelliho na konci jeho tříletého funkčního období a ujme se nové funkce 29. července 2023. Před nástupem do funkce evropského žalobce pracoval Petr Klement jako státní zástupce na odboru závažné hospodářské a finanční kriminality Nejvyššího státního zastupitelství České republiky, kde se specializoval na trestné činy PIF, kyberkriminalitu a boj proti financování terorismu. Od ledna 2017 do srpna 2020 byl rovněž členem dozorčího výboru úřadu OLAF. Na české státní zastupitelství nastoupil v roce 2000 a od roku 2004 působil jako okresní prokurátor se specializací na hospodářskou kriminalitu. V letech 2006 až 2014 pracoval v

mezinárodním oddělení PGO, později vedl sekci vnějších vztahů. Během této doby byl vyslán do Eurojustu (2007), do severního Kosova v rámci mise EU na podporu právního státu EULEX (2010–2012) a do projektu IPA (nástroj předvstupní pomoci) 2010 v albánské Tiraně (2013–2014). Klement řídil Národní síť státních zástupců pro kyberkriminalitu a byl také hlavním koordinátorem projektu trestního soudnictví v Evropské síti pro justiční vzdělávání.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: <https://www.eppo.europa.eu/cs/node/543>

Politická dohoda Evropského parlamentu a Rady ohledně Aktu o datech

EP a Rada dosáhly dne 28. června politické dohody ohledně návrhu nařízení o harmonizovaných pravidlech pro spravedlivý přístup k datům a jejich využívání (Akt o datech). Cílem Aktu o datech je podpořit ekonomiku EU založenou na datech uvolněním potenciálu průmyslových dat, optimalizací jejich dostupnosti a použití, jakož i podporou konkurenceschopného a spolehlivého evropského cloudového trhu. Hlavním záměrem je zajistit, aby z přínosů digitální revoluce měli prospěch všichni občané EU.

Akt o datech konkrétně obsahuje: Opatření, která uživatelům připojených zařízení umožňují přístup k datům generovaným těmito zařízeními a službami souvisejícími s těmito zařízeními. Uživatelé budou moci tato data sdílet se třetími stranami. Současně s tím jsou výrobci nadále motivováni k tomu, aby investovali do tvorby vysoce kvalitních dat, zatímco jejich obchodní tajemství zůstává chráněno. Opatření poskytující ochranu před nepřiměřenými smluvními podmínkami, které jsou jednostranně ukládány. Záměrem je ochránit podniky z EU před nespravedlivými dohodami, podpořit spravedlivá jednání a poskytnout malým a středním podnikům větší jistotu při jejich působení na digitálním trhu. Mechanismy, které subjektům veřejného sektoru umožní přístup k údajům, jimiž disponuje soukromý sektor, a umožní jim jejich využívání v nouzových situacích, jako jsou povodně a požáry v přírodě, nebo k vykonání zákonného příkazu, pokud požadované údaje nejsou snadno dostupné jinými prostředky. Nová pravidla, která poskytují zákazníkům svobodu měnit poskytovatele cloudových služeb pro zpracování dat. Účelem těchto pravidel je podpořit hospodářskou soutěž a zvýšit výběr na trhu a zároveň zabránit tomu, aby byl zákazník odkázaný na určitého prodejce. Akt o datech navíc obsahuje záruky proti nezákonnému předávání údajů, které zajišťují spolehlivější a bezpečnější prostředí pro zpracování dat, a rovněž opatření na podporu vypracování norem interoperability pro sdílení a zpracování údajů v souladu se strategií EU pro normalizaci. Politická dohoda nyní musí projít formálním schválením oběma společnými normotvůrci. Následně vstoupí v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku a bude použitelný 20 měsíců po svém vstupu v platnost.

Více informací je k dispozici v češtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_23_3491

Rada a Evropský parlament uzavřely dohodu o návrzích týkajících se digitalizace justiční spolupráce a přístupu občanů ke spravedlnosti

Švédské předsednictví a Evropský parlament dne 28. června dosáhly předběžné dohody o dvou unijních právních předpisech (návrhu nařízení o digitalizaci justiční spolupráce a přístupu ke spravedlnosti a návrhu směrnice o digitalizaci justiční spolupráce), které digitalizují justiční systémy v EU a činí je přístupnějšími a účelnějšími. Občané a jejich zástupci budou moci komunikovat s příslušnými orgány v přeshraničních řízeních v EU prostřednictvím evropského elektronického přístupového místa a v elektronické podobě budou moci rovněž odesílat své žádosti a přijímat odpovědi. Orgány budou moci mezi sebou komunikovat a vyměňovat si údaje týkající se případů v občanských, obchodních a trestních věcech prostřednictvím bezpečných a spolehlivých digitálních kanálů. Jakmile budou nová pravidla přijata, zlepší se přeshraniční soudní řízení tím, že: umožní účast stran a jiných příslušných osob na jednáních v občanských, obchodních a trestních věcech prostřednictvím videokonference nebo jiné technologie zajišťující komunikaci na dálku; bude zřízeno evropské elektronické přístupové místo, jehož prostřednictvím budou moci fyzické a právnické osoby podávat žádosti, zasílat a přijímat příslušné informace a komunikovat s příslušnými orgány; bude se akceptovat elektronická komunikace a dokumenty od fyzických a právnických osob v elektronické podobě; budou uznávány dokumenty s elektronickým podpisem nebo elektronickou pečetí; bude podporována úhrada poplatků elektronickými prostředky.

Více informací je k dispozici v češtině zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/a-digital-future-for-europe/>

Modernizace platebních služeb a otevřené sdílení dat o finančních službách

Komise dne 28. června zveřejnila návrhy, které by měly přiblížit platby a širší finanční sektor digitálnímu věku. Pravidla si kladou za cíl zvýšit ochranu spotřebitelů, a také konkurenceschopnost v oblasti elektronických plateb, díky čemuž se zlepší nabídka levnějších finančních produktů a služeb. Elektronické platby v EU neustále rostou, v roce 2021 dosáhly hodnoty 240 bilionů eur (oproti 184,2 bilionu eur v roce 2017). Na trh vstoupili noví poskytovatelé služeb, kteří díky digitálním technologiím nabízejí zejména tzv. otevřené bankovníctví – tj. bezpečné sdílení finančních údajů mezi bankami a společnostmi poskytujícími finanční technologie (tzv. fintech společnosti). Objevily se však také sofistikovanější typy podvodů, které ohrožují spotřebitele a mají vliv na důvěru v tyto služby. Komise proto navrhuje revizi a modernizaci stávající směrnice o platebních službách 2, z níž se stane směrnice o platebních službách 3. Druhým návrhem je pak nařízení o platebních službách. Návrhy obsahují následující opatření: účinnější boj proti platebním podvodům a zmírňování jejich dopadu (sdílením informací poskytovatelů služeb o podvodech, lepšími pravidly autentizace klienta, rozšířením práv spotřebitelů, kteří se stanou obětí podvodu na vrácení peněz, povinným vyžadováním používání systému pro kontrolu souladu čísel IBAN příjemců

s jejich názvy účtů u všech úhrad); posílení práv spotřebitelů, například v případech, kdy jsou jejich finanční prostředky dočasně zablokovány, o poplatcích za používání bankomatů, apod.; další vyrovnání podmínek mezi bankami a nebankovními subjekty, zejména umožněním přístupu nebankovních poskytovatelů platebních služeb ke všem platebním systémům EU s příslušnými zárukami a zajištěním práva těchto poskytovatelů na vlastnictví bankovního účtu; odstranění zbývajících překážek při poskytování otevřených bankovních služeb a zlepšením kontroly ze strany zákazníků nad jejich platebními údaji, což umožní vstup nových inovativních služeb na trh; zlepšení dostupnosti hotovosti v obchodech a prostřednictvím bankomatů tím, že se maloobchodníkům umožní nabízet zákazníkům hotovostní služby bez toho, že by od nich vyžadovali nákup, a objasní se pravidla pro nezávislé provozovatele bankomatů; zlepšit harmonizaci a prosazování práva přijetím většiny pravidel pro platby v přímo použitelném nařízení a rozšířením ustanovení o provádění a sankcích

Komise rovněž navrhuje legislativní návrh rámce pro přístup k finančním údajům, který stanoví jasná práva a povinnosti při sdílení údajů o zákaznících ve finančním sektoru nad rámec platebních účtů, konkrétně: možnost, nikoli však povinnost zákazníků sdílet své údaje s uživateli dat; povinnost držitelů dat zákazníků (např. finančních institucí) zpřístupnit tyto údaje uživatelům dat (např. jiným finančním institucím nebo fintech společnostem) zavedením požadované technické infrastruktury a se souhlasem zákazníka; plná kontrola zákazníků nad tím, kdo má přístup k jejich údajům a za jakým účelem, aby se zvýšila důvěra ve sdílení dat, které usnadní požadavek na zvláštní povolení a lepší ochrana osobních údajů zákazníků v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů (GDPR); standardizace údajů o zákaznících a požadovaných technických rozhraní; jasná odpovědnost za porušení ochrany údajů a mechanismy řešení sporů v rámci systémů sdílení finančních údajů, aby odpovědnostní riziko neodrazovalo držitele dat od jejich zpřístupňování apod.

Více informací o této iniciativě je k dispozici v angličtině zde: https://finance.ec.europa.eu/publications/financial-data-access-and-payments-package_en

Rada přijala právní předpisy EU o lepším přístupu k elektronickým důkazům

Rada dne 27. června přijala nařízení a směrnici o přeshraničním přístupu k elektronickým důkazům. Elektronickými důkazy se rozumí digitální údaje, jako jsou e-maily, textové zprávy a údaje o provozu, které se používají k vyšetřování a stíhání trestných činů. Nová pravidla usnadní policejním a justičním orgánům získání těchto důkazů, neboť přeshraniční žádosti o získání elektronických důkazů se podávají ve více než 50 % všech trestních vyšetřování. Nařízení o evropských vydávacích a uchovávacích příkazech je závazné v celém rozsahu ve všech členských státech a stane se použitelným 36 měsíců po svém vstupu v platnost. Směrnice o určování provozoven a jmenování právních zástupců musí být provedena do 30 měsíců od jejího vstupu v platnost (což zajistí, že jakmile nařízení vstoupí v platnost, právní zástupci již budou existovat). Podle nových pravidel si justiční orgány budou moci elektronické důkazy vyžádat přímo od poskytovatelů služeb – jako jsou telekomunikační společnosti nebo společnosti provozující sociální média – se sídlem

v jiném členském státě. Poskytovatelé služeb budou muset reagovat do 10 dnů, nebo v naléhavých případech do 8 hodin. Prostřednictvím evropského uchovávacího příkazu mohou justiční orgány zahraničním poskytovatelům služeb zabránit ve smazání údajů. Díky tomu by si orgány mohly tyto informace vyžádat později. Poskytovatelé služeb, kteří nabízejí své služby v EU, musí jmenovat právního zástupce nebo určit provozovnu, jimž mohou justiční orgány zasílat své příkazy pro elektronické důkazy. Jejich úlohou bude přijímání, plnění a vymáhání evropských vydávacích a uchovávacích příkazů. Právní zástupce bude muset být fyzicky přítomen v EU. Pokud příkazům nevyhoví, mohou nést odpovědnost jak určená provozovna nebo právní zástupce, tak i samotný poskytovatel služeb. Členské státy musí zajistit, aby byly pro případ nesplnění zavedeny sankce.

Kompletní text schválený Radou je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10312-2023-INIT/cs/pdf>

EU a Japonsko posilují spolupráci v oblasti digitálního obchodu a hospodářské bezpečnosti

EU a Japonsko dne 27. června uspořádaly třetí dialog na vysoké úrovni o hospodářských otázkách. Zasedání se zaměřilo na hospodářskou bezpečnost a potvrdilo význam strategické spolupráce mezi EU a Japonskem, a to zejména v současném složitém geopolitickém kontextu a rovněž strategické sladění obou stran i s dalšími partnery, jako jsou USA a Spojené království, ohledně stávajících a budoucích sankcí, které mají omezit ruské kapacity.

Obě strany zdůraznily nutnost spolupracovat na dvoustranné i mnohostranné úrovni v otázkách hospodářské bezpečnosti a jednaly o možných oblastech spolupráce na příslušných nástrojích, jako jsou protinátlačový nástroj, kontroly vývozu a prověřování investic, a to zejména s ohledem na nedávno oznámenou evropskou strategii hospodářské bezpečnosti. V tomto kontextu spolupředsedové zopakovali, že je důležité spolupracovat v rámci protinátlačové platformy skupiny G7, která byla dohodnuta během japonského předsednictví summitu této skupiny. Obě strany se shodly na tom, že je nezbytné budovat odolné dodavatelské řetězce ve strategických oblastech, které jsou klíčovým prvkem pro zajištění hospodářské bezpečnosti. V této souvislosti EU a Japonsko jednaly o klubu EU pro kritické suroviny a o možném budoucím vývoji. Tato iniciativa má vést k diverzifikaci zdrojů a posílení dodavatelských řetězců a propojit spotřebitelské země a země bohaté na zdroje. Strany jednaly o potřebě posílit mezinárodní řád založený na pravidlech zajištěním úspěšného 13. zasedání Konference ministrů WTO v únoru 2024.

Více informací k dispozici v angličtině zde: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/japan_en

EU přijala 11. balíček sankcí vůči Rusku v reakci na pokračující válku proti Ukrajině

Rada dne 23. června přijala jedenáctý balíček sankcí vůči Rusku. Balíček sestává z nových opatření v oblasti obchodu, dopravy, energetiky, rozšiřuje seznam sankcionovaných osob a ujasňuje některá opatření z předchozích balíčků.

Opatření v oblasti obchodu

Nový nástroj proti obcházení sankcí, který možná EU omezit prodej, dodávky, převod nebo vývoz určitého zboží a technologií, na něž se vztahují sankce, do některých třetích zemí, u jejichž jurisdikce se předpokládá přetrvávající a obzvláště vysoké riziko obcházení (využíván bude jako poslední možnost). Rozšíření zákazu tranzitu na určité citlivé zboží (např. vyspělé technologie, materiály související s leteckou dopravou) vyvážené z EU přes Rusko do třetích zemí. Doplnění 87 nových subjektů na seznam těch, které přímo podporují ruskou vojenskou a průmyslovou základnu při jeho agresivní válce proti Ukrajině. Omezení vývozu dalších 15 technologických položek z bojišť na Ukrajině a vybavení potřebného k výrobě tohoto zboží. Zpřísnění omezení dovozu zboží ze železa a oceli. Zavádí se požadavek, aby dovozci sankcionovaného zboží ze železa a oceli, které bylo zpracováno ve třetí zemi, museli prokázat, že použité vstupy nepocházejí z Ruska. Zákaz prodávat, udělovat licence, převádět nebo odkazovat na práva duševního vlastnictví a obchodní tajemství využívané v souvislosti se sankcionovaným zbožím, aby se zabránilo tomu, že se zboží, na něž se vztahují sankce, jednoduše vyrobí mimo EU. Rozšíření zákazu vývozu luxusních automobilů na všechna nová a ojetá vozidla s určitým objemem motoru (> 1 900 cm³) a všechna elektrická a hybridní vozidla. Úplný zákaz některých typů součástí strojních zařízení. Zjednodušení struktury přílohy obsahující položky průmyslového zboží.

Opatření v oblasti dopravy

Úplný zákaz dovozu zboží do EU nákladními vozidly s ruskými přívěsy a návěsy. Zákaz vstupu do přístavů EU pro plavidla, u kterých existuje podezření, že provádějí přesun z lodi na loď v rozporu se zákazem dovozu ruské ropy nebo s cenovým stropem koalice G7. Zákaz vstupu do přístavů EU pro ta plavidla, která příslušnému orgánu neoznámí nejméně 48 hodin předem přesun z lodi na loď, k němuž dojde ve výlučné ekonomické zóně členského státu nebo v pásmu 12 námořních mil od základní linie pobřeží tohoto členského státu. Zákaz vstupu do přístavů EU pro plavidla, která manipulují se svým navigačním systémem ke sledování pohybu nebo ho vypínají při přepravě ruské ropy, na niž se vztahuje zákaz dovozu nebo cenový strop G7.

Opatření v energetice

Ukončení možnosti dovážet ruskou ropu ropovodem do Německa a Polska. Zavedení přísných a velmi cílených výjimek z již zavedených zákazů vývozu s cílem umožnit údržbu plynovodu CPC (Kaspické ropovodní konsorcium), který do EU přepravuje přes Rusko kazašskou ropu. Prodloužení výjimky z cenového stropu v souvislosti s ropou z projektu Sachalin-2 pro Japonsko (do 31. března 2024).

Další opatření

Doplnění více než 100 dalších osob a subjektů, na něž se vztahuje zmrazení majetku, na sankční seznam. Doplnění nového kritéria pro zařazení na seznam, které umožní označit osoby a subjekty působící v ruském odvětví IT s licenci Federální bezpečnostní služby Ruské federace (FSB) nebo ruského ministerstva průmyslu a obchodu. Vložení výjimky umožňující prodej vlastnických práv v ruském společném podniku ve spoluvlastnictví osoby uvedené na seznamu. Vložení výjimky umožňující prodej určitých druhů cenných papírů držených konkrétními kotovanými subjekty uvedenými na seznamu. Vložení určitých vysvětlení do ustanovení o sdílení informací mezi příslušnými orgány a o respektování důvěrnosti komunikace mezi advokáty a jejich klienty v souvislosti s oznamovacími povinnostmi. Vložení výjimky umožňující poskytování služeb nezbytných pro zřízení firewallu, kterým osoba uvedená na seznamu přijde o kontrolu nad aktivy subjektu EU. Vložení výjimky o poskytování pilotních služeb za zvláštních okolností.

Všechny dokumenty 11 sankčního balíčku jsou k dispozici zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2023:159I:TOC>

Ministerské jednání EU-USA v oblasti justice a vnitra

Dne 21. června se uskutečnilo ministerské jednání EU-USA v oblasti justice a vnitra, jež zorganizovalo Švédské předsednictví v Radě EU.

Spojené státy a Evropská unie znovu odsoudily ruskou agresivní válku proti Ukrajině a znovu potvrdily plnou podporu Ukrajině. Jednali o záměru prohloubit spolupráci při pomoci Ukrajině v oblasti reformy soudnictví a právního státu; odhodlání poskytnout ochranu těm, kteří museli uprchnout z Ukrajiny v důsledku ruské agrese; o závazku zajistit odpovědnost za mezinárodní zločiny spáchané v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu, přičemž respektují důležitou roli Mezinárodního trestního soudu, ukrajinských soudů a dalších soudů a uvítali podpis memoranda o spolupráci ohledně pomoci USA na vyšetřování. Spojené státy ocenily zahájení provozu databáze mezinárodních důkazů Eurojustu. Spojené státy a Evropská unie také zopakovaly svůj závazek zajistit, aby Rusko zaplatilo za všechny škody, které způsobí na Ukrajině. V souvislosti s tím uvítali zřízení registru škod pro Ukrajinu v rámci Rady Evropy. Potvrdily rovněž svůj záměr pokračovat v úzké spolupráci při plném vymáhání sankcí. Strany ocenily převod prvních zabavených prostředků na pomoc Ukrajině. Obě strany také zopakovaly, že jsou odhodlány řešit bezpečnostní hrozby vyplývající z války, včetně spolupráce s Ukrajinou s cílem posílit kolektivní kapacity pro předcházení nedovolenému obchodování se střelnými zbraněmi, obchodování s lidmi a ochranu kritické infrastruktury, jakož i spolupráci donucovacích orgánů v oblasti výměny informací a společných operačních akcí. Zdůraznily význam podpory, která má pomoci posílit bezpečnostní sektor Moldavské republiky s ohledem na destabilizující činnosti vnějších aktérů a pokročit v nezbytných reformách právního státu a soudnictví.

Pokud jde o další společnou agendu, strany zdůraznily, že je třeba dále řešit závažné problémy vyplývající z šíření teroristického a násilného extremistického obsahu online. Spojené státy a Evropská unie uvítaly pokračující sdílení teroristických informací ministerstvem spravedlnosti USA s Europelem. Spojené státy a Evropská unie uvítaly opětovné zahájení jednání o dohodě mezi EU a USA usnadňující přístup k elektronickým důkazům v trestním řízení jež má poskytnout rámec pro transatlantickou

spolupráci v trestních věcech a ochranu veřejné bezpečnosti. V této souvislosti uznali hodnotu nedávno přijaté deklarace OECD o přístupu vlády k osobním údajům drženým subjekty soukromého sektoru. Uvítali rovněž pokrok, který učinily Spojené státy a Evropská unie, pokud jde o transatlantické předávání údajů mezi komerčními provozovateli způsobem, který splňuje požadavky jejich příslušných právních systémů. Strany vyjádřily podporu připravované Úmluvě o kyberkriminalitě na půdě OSN. Spojené státy a Evropská unie uznaly přínosy a rizika spojená s novými a vznikajícími on-line technologiemi. Jednali o tom, že je důležité zachovat schopnost soudních a donucovacích orgánů zákonně přistupovat k údajům za účelem účinného předcházení, odhalování, vyšetřování a stíhání trestné činnosti při současném zajištění kybernetické bezpečnosti a důvěrnosti komunikace. Shodly se na tom, že je třeba zvýšit společné úsilí v oblasti prevence a boje proti pohlavnímu zneužívání dětí ve všech jeho formách, online i offline. Spojené státy a Evropská unie jsou i nadále odhodlány posilovat spolupráci proti přeshraničním organizovaným zločineckým sítím, zejména proti sítím zapojeným do nedovolené výroby kokainu a syntetických drog. Obě strany také potvrdily své odhodlání zintenzivnit spolupráci v boji proti trestné činnosti proti životnímu prostředí, včetně spolupráce při přeshraničním vyšetřování a stíhání trestných činů, jakož i vypracování osvědčených postupů. Další setkání je naplánováno ve druhé polovině roku 2023 ve Washingtonu DC.

Podrobné informace jsou k dispozici v angličtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/statement_23_3431

V souvislosti s ruskou válkou proti Ukrajině schválila Komise český režim ve výši 718 milionů eur na podporu teplařství

Evropská komise dne 19. června schválila český režim ve výši přibližně 718 milionů eur (17 miliard CZK) na podporu podniků postižených zvýšenými náklady na tepelnou energii v souvislosti s ruskou válkou proti Ukrajině. Režim byl schválen v rámci dočasného krizového a transformačního rámce státní podpory, který Komise přijala 9. března 2023 na podporu opatření v odvětvích, která jsou klíčová k urychlení ekologické transformace a snížení závislosti na palivech. Novým rámcem se částečně mění a prodlužuje dočasný krizový rámec přijatý 23. března 2022, díky němuž mohou členské státy podpořit své hospodářství během panující geopolitické krize. Původní rámec byl pozměněn již 20. července 2022 a 28. října 2022.

Podrobné informace jsou k dispozici v češtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_23_3325

Evropský semestr 2023: dohoda na doporučeních pro jednotlivé země

Rada se dne 16. června dohodla na doporučeních pro jednotlivé země k národním programům reforem členských států na rok 2023 a na svých stanoviscích k jejich aktualizovaným programům stability nebo konvergenčním programům. Tento krok je součástí procesu evropského semestru 2023, který členským státům umožňuje

koordinovat své hospodářské politiky, politiky zaměstnanosti a fiskální politiky. Česku se v letošním Evropském semestru doporučuje: ukončit co nejdříve mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky a použít související úspory ke snížení schodku veřejných financí; zajistit obezřetnou fiskální politiku, zejména omezením nominálního růstu čistých primárních výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v roce 2024 na nejvýše 6,0%; zachovat veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů a zajistit účinné využívání grantů z Nástroje pro oživení a odolnost i dalších fondů EU, především za účelem podpory zelené a digitální transformace; pro období po roce 2024 pokračovat ve střednědobé fiskální strategii postupné a udržitelné konsolidace spojené s investicemi a reformami napomáhajícími vyššímu udržitelnému růstu, aby bylo dosaženo obezřetné střednědobé fiskální pozice; přijmout opatření pro zajištění dlouhodobé fiskální udržitelnosti veřejných financí včetně udržitelnosti důchodového systému; urychlit provádění plánu pro oživení a odolnost, pokračovat v rychlém provádění programů politiky soudržnosti a zajistit jejich úzkou doplňkovost a součinnost s plánem pro oživení a odolnost; posílit nabídku sociálního a dostupného bydlení, také prostřednictvím přijetí konkrétního legislativního rámce, zlepšení koordinace mezi různými veřejnými orgány a podporou výstavby nových bytových jednotek a modernizace stávajících; snížit závislost na fosilních palivech; zintenzivnit zavádění obnovitelných zdrojů energie dalšími investicemi do elektrizační sítě a přímým zaváděním kapacit obnovitelných zdrojů; zvýšit energetickou účinnost systémů dálkového vytápění a fondu budov motivováním k rozsáhlým renovacím a instalacím obnovitelných zdrojů tepla, usnadněním administrativního přístupu k podporám pro domácnosti i průmyslové podniky a rozvojem kapacit a dovedností ve veřejných orgánech; prosazovat zavádění vozidel s nulovými emisemi a podpořit dostupnost vysokokapacitní dobíjecí a čerpací infrastruktury prostřednictvím nových reforem, které vytvoří základní podmínky a odstraní existující překážky pro zavádění vozidel a infrastruktury.

Kompletní doporučení Evropského semestru 2023 pro Česko je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9824-2023-REV-1/cs/pdf>

Oběhové hospodářství – nová pravidla

Komise dne 16. června zveřejnila návrh nových pravidla, která mají spotřebitelům pomoci činit informovaná a udržitelná rozhodnutí při nákupu mobilních a bezdrátových telefonů a tabletů podle stávajícího nařízení EU o označování energetickými štítky. Tato opatření si kladou za cíl zvýšit oběhovost hospodářství EU, ušetřit energii, snížit naši uhlíkovou stopu, podpořit oběhové obchodní modely a přinést spotřebitelům výhody Zelené dohody pro Evropu. Mobilní telefony a tablety vyrobené podle těchto pravidel ušetří do roku 2030 každý rok téměř 14 terawatthodin primární energie. To představuje třetinu spotřeby primární energie těchto výrobků v současnosti. Nová pravidla rovněž pomohou optimalizovat využívání kritických surovin a usnadnit jejich recyklaci. Podle dnes navrženého nařízení o označování energetickými štítky budou muset chytré telefony a tablety uváděné na trh EU uvádět informace o své energetické účinnosti, životnosti baterií, ochraně před prachem a vodou a odolnosti vůči náhodným pádům. Je to také poprvé, kdy výrobek uvedený na trh EU bude muset uvádět skóre opravitelnosti. To pomůže spotřebitelům v EU činit informovanější a udržitelnější rozhodnutí o nákupu a podpoří se tím udržitelnou spotřebu. Nově schválené nařízení o ekodesignu navíc stanoví minimální požadavky na mobilní a bezdrátové telefony a

tablety uváděné na trh EU, mezi něž patří: odolnost vůči náhodným pádům nebo poškrábání, ochrana před prachem a vodou a používání baterií s dostatečnou životností, baterie by měly vydržet nejméně 800 cyklů nabití a vybití při zachování alespoň 80 % své počáteční kapacity; pravidla pro demontáž a opravy, včetně povinnosti výrobců poskytnout kritické náhradní díly opravnám do 5–10 pracovních dnů a po dobu sedmi let po ukončení prodeje daného modelu výrobku na trhu EU; dostupnost aktualizací operačního systému po delší dobu: nejméně pět let od uvedení výrobku na trh; nediskriminační přístup profesionálních opraven k veškerému softwaru nebo firmwaru potřebnému pro výměnu.

Návrh nařízení je k dispozici v angličtině zde: https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/commission-delegated-regulation-eu-supplementing-regulation-eu-20171369-regard-energy-labelling_en

EP požaduje důkladné prošetření a záruky v případě zneužívání špionážního softwaru

Evropský parlament v usnesení schváleném dne 15. června na Plenárním zasedání nastínil reformy nutné k zamezení zneužití špionážního softwaru. Poslanci na základě rok trvajícího vyšetřování používání špionážního softwaru Pegasus a ekvivalentního špionážního softwaru prohlásili, že kvůli nelegálnímu používání špionážního softwaru „je v sázce samotná demokracie“, a vyzývají k jeho věrohodnému prošetření, legislativním změnám a lepšímu vymáhání stávajících předpisů, aby se zneužívání zabránilo. Poslanci vyzvali Maďarsko a Polsko, aby vykonaly rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva a obnovily nezávislost justice a orgánů dohledu. Obě země by také měly zajistit, aby nasazení špionážního softwaru podléhalo zvláštnímu a nezávislému povolení soudu, zahájit věrohodné vyšetřování jeho zneužití a zajistit, aby občanům byly k dispozici odpovídající právní prostředky. Řeckou vládu Parlament vyzval, aby „urychleně obnovila institucionální a právní záruky a aby je posílila“, zrušila všechny vývozní licence, které nejsou v souladu s unijní legislativou o kontrole vývozu, a respektovala nezávislost Řeckého úřadu pro bezpečnost komunikace a ochranu soukromí. Kypr, který funguje jako centrum vývozu špionážního softwaru, by měl zrušit všechny vývozní licence, které neodpovídají legislativě EU. Španělské orgány by měly dohlédnout na to, aby bylo provedeno „úplné, spravedlivé a účinné“ vyšetřování, zejména 47 případů, u kterých zůstává nejasné, kdo nasazení špionážního softwaru schválil. Podle poslanců by Španělsko rovněž mělo zajistit skutečné právní prostředky pro osoby, které byly pomocí špionážního softwaru sledovány.

Mají-li se nelegální praktiky za pomoci špionážního softwaru okamžitě zastavit, měl by se špionážní software podle poslanců používat pouze v členských státech, které jeho údajné zneužití důkladně prošetřily, jejichž legislativa odpovídá doporučením Benátské komise a judikatuře Soudního dvora Evropské unie a které vymáhají dodržování pravidel pro kontrolu vývozu. Dále poslanci žádají zavedení pravidel využívání špionážního softwaru donucovacími orgány, jež by mělo být povoleno jen ve výjimečných případech za předem stanoveným účelem a po omezenou dobu. Jsou také toho názoru, že pokud neexistuje důkaz o páchání trestné činnosti, měla by být ze sledování vyňata data, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti například ve vztahu právník-klient, data politických představitelů, lékařů či médií. V neposlední řadě pak navrhuje povinné informování osob sledovaných za pomoci špionážního softwaru a osob, které sice nebyly přímo sledovány, ale jejich data byla zpřístupněna v rámci sledování někoho jiného. Žádají nezávislý dohled poté, co k tomu došlo, a jednotnou

právní definici použití špionážního softwaru v zájmu národní bezpečnosti. Za účelem odhalování nelegálního sledování poslanci navrhují vytvořit technologickou laboratoř EU – nezávislou výzkumnou instituci, jež by měla pravomoc sledování prošetřit a která by poskytovala technologickou podporu včetně kontroly zařízení a forenzního výzkumu.

Přijaté usnesení EP je k dispozici v češtině zde: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0244_CS.html

Srovnávací přehled EU o soudnictví 2023: účinnost justičních systémů EU se zlepšuje, avšak problémy v oblasti vnímání nezávislosti soudnictví přetrvávají

Evropská komise dne 9. června zveřejnila jedenácté vydání srovnávacího přehledu EU o soudnictví, který každoročně poskytuje srovnávací údaje o účinnosti, kvalitě a nezávislosti systémů soudnictví v členských státech. Srovnávací přehled EU o soudnictví, který se sestavuje od roku 2013, využívá Komise k monitorování reformy soudnictví v členských státech a je jedním z nástrojů souboru nástrojů EU na podporu právního státu. Soustřeďuje se na tři hlavní prvky efektivního systému soudnictví, kterými jsou: účinnost (ukazatele jako délka řízení, podíl vyřízených věcí a počet projednávaných věcí); kvalita (ukazatele přístupnosti, jako je právní pomoc a soudní poplatky, odborná příprava, rozpočet a platy soudců a státních zástupců, lidské zdroje a digitalizace); a nezávislost (ukazatele vnímané nezávislosti soudnictví u široké veřejnosti a podniků a záruky týkající se soudců a fungování státních zastupitelství).

Letošní srovnávací přehled obsahuje údaje o 16 nových oblastech, například o tom, jak vnitrostátní orgány řeší korupci, o délce řízení souvisejících s případy úplatkářství a o zvláštních opatřeních usnadňujících rovný přístup ke spravedlnosti pro starší osoby, oběti genderově podmíněného a domácího násilí a osoby obecně ohrožené diskriminací. Vydání z roku 2023 rovněž poprvé obsahuje konkrétní údaje o platech soudců a státních zástupců, jmenování předsedů Nejvyššího soudu a nejvyšších státních zástupců a o nejvyšších instancích vykonávajících ústavní jurisdikci.

Klíčová zjištění srovnávacího přehledu EU o soudnictví 2023:

Přetrvávají problémy s vnímáním nezávislosti soudnictví: Průzkum Eurobarometr u široké veřejnosti ukazuje, že od roku 2016 se vnímání nezávislosti soudnictví ze strany široké veřejnosti zlepšilo v patnácti členských státech. Ve srovnání s minulým rokem se vnímání zlepšilo ve dvanácti členských státech a zároveň se ve dvanácti členských státech zhoršilo nebo zůstalo stejné. V několika málo členských státech zůstává vnímaná úroveň nezávislosti obzvláště nízká. Jiný průzkum Eurobarometr ukazuje, že u podniků se vnímání nezávislosti ve dvanácti členských státech ve srovnání s rokem 2016 zlepšilo. Nicméně od loňského roku však došlo ke zhoršení u vnímání nezávislosti soudnictví ze strany veřejnosti ve třinácti členských státech.

Poznatky o boji proti korupci: ve dvanácti členských státech jsou případy úplatkářství u trestních soudů řešeny do jednoho roku, zatímco ve zbývajících pěti členských státech, pro které jsou údaje k dispozici, by řízení mohlo trvat až přibližně čtyři roky. Srovnávací přehled 2023 rovněž předkládá srovnávací přehled pravomocí a

jmenování specializovaných subjektů zabývajících se předcházením korupci. Předkládá rovněž první přehled policejních orgánů a státních zastupitelství specializovaných na boj proti korupci, jakož i postupy jmenování vedoucích státních zastupitelství specializovaných na boj proti korupci.

Stálý prostor pro zlepšení v oblasti digitalizace systémů soudnictví: Pouze osm členských států má zavedena procesní pravidla, která plně nebo převážně umožňují komunikaci na dálku a přípustnost důkazů pouze v elektronické podobě. V devatenácti členských státech je to možné pouze v omezeném počtu situací, například pro některé uživatele soudů (např. strany), nikoli však pro všechny (soudní znalce). Ze zjištění letošního vydání navíc vyplývá, že až na dvě výjimky soudy a státní zastupitelství v členských státech stále nevyužívají digitální technologie v míře, kterou jim umožňují jejich procesní pravidla.

Různá míra dostupnosti spravedlnosti pro osoby ohrožené diskriminací a starší osoby, jakož i pro oběti genderově podmíněného a domácího násilí: Sedmáct členských států poskytuje informace o právech osob ohrožených diskriminací a 22 poskytuje snadný fyzický přístup do soudních budov. Kromě toho devět členských států podniklo určité kroky ke zlepšení dostupnosti právní pomoci pro starší osoby. Pokud jde o oběti genderově podmíněného a domácího násilí, ve dvanácti členských státech jsou zavedeny všechny zmapované záruky, včetně on-line přístupu ke konkrétním informacím, které jsou pro tuto skupinu relevantní, zvláštní ochrany obětí a svědků, podpory během soudního řízení ze strany nevládních organizací nebo subjektů pro rovné zacházení nebo zvláštní specializované odborné přípravy pro soudce. Téměř čtvrtina členských států však neposkytuje online přístup k příslušným informacím o genderově podmíněném násilí a právech obětí.

Kompletní Srovnávací přehled je k dispozici v angličtině zde: https://commission.europa.eu/document/db44e228-db4e-43f5-99ce-17ca3f2f2933_en

Boj proti obchodování s lidmi: Rada se dohodla na postoji k přísnějším pravidlům

Rada se dne 9. června dohodla na postoji k aktualizovanému právnímu předpisu EU o boji proti obchodování s lidmi. Mezi druhy vykořisťování, na něž se dotčená směrnice vztahuje, budou výslovně zahrnuty nucené sňatky a nezákonná osvojení. Země EU musí rovněž zajistit, aby bylo možné ukládat sankce osobám, které vědomě využívají služeb poskytovaných oběťmi obchodování s lidmi. V dohodnutém znění se jasně uvádí, že členské státy jsou povinny kriminalizovat obchodování s lidmi za účelem nuceného sňatku a nezákonného osvojení. Donucovací a justiční orgány členských států tak budou mít lepší nástroje pro účinný boj proti obchodování s lidmi za účelem těchto dvou forem vykořisťování. Rada se shodla na tom, že pokud určitá osoba úmyslně využívá služeb poskytovaných oběťmi obchodování s lidmi, přičemž si je vědoma, že daná osoba je obětí obchodování s lidmi, musí členské státy toto jednání považovat za trestný čin. V takových případech musí členské státy zajistit, aby za tento trestný čin bylo možné uložit účinné, přiměřené a odrazující sankce. Vyšetřování a stíhání tohoto trestného činu vnitrostátními donucovacími a justičními orgány by nemělo záviset na oznámení nebo obvinění ze strany oběti.

Více informací je k dispozici v češtině zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2023/06/09/fighting-human-trafficking-council-agrees-position-for-stronger-rules/>

Postoj Rady k návrhu směrnice o zajištění a konfiskace peněz pocházejících z trestné činnosti

Ministři spravedlnosti se dne 9. června dohodli na postoji Rady k návrhu směrnice o vymáhání a konfiskaci majetku z trestné činnosti. Tato směrnice stanoví minimální pravidla pro vysledování a identifikaci, zajištění, konfiskaci a správu majetku pocházejícího z trestné činnosti. Navrhovaná pravidla se budou vztahovat na širokou škálu trestných činů, včetně porušení sankcí, jakmile bude přijata směrnice o vymezení trestných činů a sankcí za porušení omezujících opatření Unie. Výnosy osob, které mají prospěch z obchodování s osobami nebo společnostmi uvedenými na sankčních seznamech EU, budou zajištěny stejným způsobem jako v případě obchodování s lidmi nebo drogových kartelů. Nový právní předpis rovněž stanoví povinnost členských států zajistit, aby správní orgány zabývající se sledováním, zajištěním a správou finančních prostředků pocházejících z trestné činnosti měly náležitě kvalifikované zaměstnance a odpovídající finanční, technické a technologické zdroje. Nové pravidlo o konfiskaci majetku bez prokázání původu, které je pro mnoho členských států novinkou, umožní za určitých podmínek konfiskaci majetku na základě účasti na organizované trestné činnosti. Tato forma konfiskace nebude vyžadovat vydání odsuzujícího rozsudku za trestný čin. K tomu však může dojít pouze tehdy, je-li soud přesvědčen, že daný majetek pochází z trestné činnosti.

Postoj Rady je k dispozici v anglickém jazyce zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2023/06/09/freezing-and-confiscating-criminal-money-council-agrees-negotiating-position-for-new-eu-law/>

Směrnice o potírání násilí vůči ženám a domácího násilí: Rada se dohodla na postoji k legislativnímu návrhu EU

Rada se dne 9. června dohodla na svém postoji k návrhu směrnice týkající se prevence a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí. Návrh směrnice stanoví, že uvedené trestné činy musí být v celé EU klasifikovány jako trestný čin: mrzačení ženských pohlavních orgánů, kybernetické pronásledování, kybernetické obtěžování, sdílení intimních snímků bez souhlasu, kybernetické podněcování k násilí nebo nenávisti. Pokud jde o tyto trestné činy, návrh obsahuje ustanovení o sankcích, přitěžujících okolnostech, působnosti a promlčecích lhůtách. Směrnice stanoví minimální pravidla týkající se práv obětí a ochrany a podpory obětí. Například již od okamžiku, kdy oběť sexuálního nebo domácího násilí poprvé kontaktuje příslušný orgán, musí být posouzeno, jaké riziko hrozí ze strany pachatele nebo podezřelého. Na základě toho by příslušné orgány měly zavést odpovídající ochranná opatření. Jejich součástí by mohlo být rozhodnutí o vykazání a omezující nebo ochranné příkazy. Členské státy musí rovněž zajistit, aby oběti mohly oznamovat násilné činy vůči ženám nebo domácí násilí prostřednictvím přístupných a snadno použitelných

kanálů, což může zahrnovat možnost oznamování online a předkládání důkazů online. Členské státy musí také zajistit, aby důkazy o sexuálním chování oběti v minulosti byly během trestního řízení povoleny pouze v relevantních a nutných případech. Oběti by měly mít právo požadovat od pachatelů plné odškodnění za způsobené újmy. Měly by mít rovněž možnost dosáhnout toho, aby bylo o odškodnění ve vhodných případech rozhodnuto v rámci trestního řízení. Členské státy budou mít rovněž povinnost zajišťovat specializované služby na podporu obětí sexuálního násilí, jako jsou krizová centra pro oběti znásilnění. Musí také zajistit, aby byla obětem násilí bezplatně a nepřetržitě (24 hodin denně / 7 dní v týdnu) k dispozici celostátní telefonní linka pomoci.

Schválený postoj Rady k návrhu směrnice je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9305-2023-INIT/cs/pdf>

Rada se dohodla na postoji k právnímu předpisu o ochraně před strategickými žalobami proti účasti veřejnosti

Rada EU se dne 9. června dohodla na svém postoji k návrhu právního předpisu, který bude chránit novináře a obránce lidských práv před zjevně neopodstatněnými žalobami nebo zneužívajícími soudními řízeními. Tyto tzv. strategické žaloby proti účasti veřejnosti jsou stále častějším jevem a mají umlčet osoby, které se vyjadřují k otázkám veřejného zájmu. Osoby, které čelí žalobám proti účasti veřejnosti, budou mít výhody v podobě řady procesních záruk a ochrany: soud bude moci rozhodnout, že bude požadovat, aby žalobce, tj. osoba nebo společnost, která řízení proti účasti veřejnosti iniciovala, složil jistotu na úhradu nákladů řízení; soudce bude moci po náležitém posouzení rozhodnout, že žalobu zamítne jako zjevně neopodstatněnou v co nejranější fázi řízení. V případě, že byla podána žádost o zamítnutí v rané fázi, bude na žalobci, aby prokázal, že žaloba není zjevně neopodstatněná; jelikož se žaloby proti účasti veřejnosti často zaměřují na finanční vyčerpání novinářů, může soud rozhodnout, že žalobce musí nést náklady řízení, včetně nákladů na právní zastoupení oběti takového řízení; v případě zneužívajících soudních řízení může soud rozhodnout o uložení odrazujících sankcí nebo jiných vhodných opatření straně, která návrh na zahájení řízení podala.

Schválený postoj Rady je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9263-2023-INIT/cs/pdf>

Rada finalizovala postoj k právnímu předpisu, který sjednocuje sankce za porušení omezujících opatření

Rada se dne 9. června dohodla na svém vyjednávacím postoji k návrhu směrnice EU, kterým se vymezují trestné činy a sankce za porušení omezujících opatření EU. V návrhu právního předpisu je definováno jednání, které budou muset členské státy kriminalizovat. Mezi skutky, jež členské státy označí za trestné činy, patří: pomoc osobám, na něž se vztahují omezující opatření Unie, obcházet zákaz cestování do EU, obchodování se zbožím, na něž se omezující opatření vztahují, a provádění transakcí se státy či subjekty, proti nimž jsou omezující opatření EU namířena. Rada si rovněž přeje, aby členské státy zajistily, že porušování omezujících opatření EU

bude možné postihnout účinnými, přiměřenými a odrazujícími trestními sankcemi. V návrhu směrnice se předpokládá, že se sankce budou lišit v závislosti na daném trestném činu. Členské státy budou muset rovněž aktualizovat své vnitrostátní právní předpisy tak, aby byly při stanovování výše trestu zohledněny přitěžující okolnosti. Přitěžující okolností by bylo například to, že je trestný čin spáchán v rámci zločinného spolčení nebo úřední osobou. Členské státy by měly rovněž zintenzívnit své úsilí s cílem zajistit, aby byla omezující opatření EU dodržována. Za tímto účelem budou muset stanovit promlčecí dobu, která umožní řádné prosazování práva. Členské státy musí rovněž přijmout opatření ke zmrazení a konfiskaci výnosů z porušování omezujících opatření. Od zemí EU bude dále požadováno, aby zajistily spolupráci a koordinaci mezi svými různými donucovacími a soudními orgány. Spolupráce při trestním vyšetřování případů týkajících se porušení omezujících opatření bude probíhat rovněž na evropské úrovni – mezi členskými státy, Komisí a agenturami EU, jako je Europol nebo Úřad evropského veřejného žalobce.

Schválený postoj Rady je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9312-2023-INIT/cs/pdf>

Zpráva FRA o stavu základních práv v EU v roce 2023

Agentura EU pro základní práva (FRA) zveřejnila dne 8. června Zprávu o stavu základních práv za rok 2023. Zpráva se zaměřuje nad vývojem a nedostatky v oblasti ochrany lidských práv v EU v roce 2022. Zaměřuje se na dopady agrese na Ukrajině na EU na základní práva a na výzvy, které z ní vyplynuly. Například směrnice EU o dočasné ochraně poskytla vítaný přístup k práci, bydlení, sociální pomoci, vzdělávání a zdravotní péči. Ale většina z těch, kteří přišli, jsou ženy a dívky a mnoho z nich se musí starat o děti nebo starší příbuzné. To podtrhuje potřebu cílené podpory, jako jsou: cenově dostupné, bezpečné a vhodné bydlení, zejména pro ženy a děti; vhodná pracovní místa, která odpovídají dovednostem a kvalifikaci a chrání před vykořisťováním; integrace dětí v běžných školách a rychlý přístup k péči o děti; podpora žen, které zažily sexuální násilí a vykořisťování. Zpráva se dále zabývá nárůstem dětské chudoby. EU a vlády členských států by měly uskutečnit opatření v rámci evropské záruky pro děti, která byla zahájena v roce 2022, a využít finanční prostředky ke zmírnění dětské chudoby, zejména v chudých a zranitelných domácnostech, jako jsou domácnosti s jedním rodičem, romské a přistěhovalecké rodiny. Trestné činy z nenávisti a nenávistné projevy, zejména online, zůstaly v roce 2022 problematické, částečně poháněné ruskou agresí na Ukrajině. Ale pouze polovina zemí EU implementuje národní akční plány proti rasismu. Účinná ochrana základních práv v souvislosti se zaváděním větší umělé inteligence a digitálních služeb vzbuzuje stále větší obavy. Přelomový akt EU o digitálních službách z roku 2022 uznal potřebu silné ochrany práv, která by měla být při jeho provádění dodržována. Legislativci EU musí rovněž zajistit, aby v navrhovaném aktu EU o umělé inteligenci byly podobné silné záruky. Zpráva obsahuje návrhy opatření, které zahrnují: Listinu základních práv EU a její používání členskými státy; rovnost a nediskriminace; rasismus a s ním spojená nesnášenlivost; začleňování Romů a rovnost; azyl, hranice a migrace; informační společnost, soukromí a ochrana údajů; práva dítěte; přístup ke spravedlnosti; a provádění Úmluvy OSN o zdravotním postižení.

Kompletní zpráva je k dispozici v angličtině zde:
<https://fra.europa.eu/en/publication/2023/fundamental-rights-report-2023>

Orgán EU pro etické otázky: Komise navrhuje vytvoření společných etických norem pro všechny orgány EU

Evropská komise přijala dne 8. června návrh na vytvoření interinstitucionálního orgánu, který by se věnoval otázkám etického chování a vztahoval by se na členy všech evropských orgánů. Zřízením takového orgánu budou poprvé zavedeny společné normy etického chování členů evropských orgánů, jakož i formální mechanismus pro koordinaci a výměnu názorů mezi evropskými institucemi ohledně etických požadavků. Političtí představitelé EU tak budou podléhat společným jasným, transparentním a srozumitelným normám, zejména pokud jde o: přijímání darů, projevy pohostinnosti a cestovní služby nabízené třetími stranami; normy se budou rovněž vztahovat na přijímání ocenění, vyznamenání, cen nebo poct; opatření v oblasti podmíněnosti a transparentnosti, zejména pro setkávání se zástupci zájmových skupin: díky rejstříku transparentnosti Komise, Evropský parlament a Rada společné normy upravující setkávání se zástupci zájmových skupin a jejich zveřejňování již zavedly. Tyto normy budou rozšířeny tak, aby zahrnovaly například přístup do prostor institucí; vykazování zájmů a majetku a stanovení kategorií a postupů používaných ke kontrole těchto prohlášení; vedlejší nebo externí činnosti, aby se zajistilo, že není ohrožena dostupnost a nezávislost členů evropských institucí; činnosti bývalých členů po skončení jejich funkčního období – stanovení podmínek a opatření zajišťující transparentnost. Nový orgán by měl vypracovat minimální společné normy, jež budou platit pro členy zúčastněných orgánů a institucí EU, a v případě potřeby je aktualizovat; zajišťovat výměnu názorů ohledně vnitřních pravidel jednotlivých orgánů.

Více informací je k dispozici v angličtině zde:

https://commission.europa.eu/publications/proposal-creation-interinstitutional-ethics-body_en

Migrační politika: Rada dosáhla dohody o nejdůležitějších právních předpisech v oblasti azylu a migrace

Rada dne 8. června učinila rozhodující krok směrem k modernizaci unijního souboru pravidel pro azyl a migraci. Dohodla se na vyjednávacím postoji k nařízení o azylovém řízení a k nařízení o řízení azylu a migrace. Tento postoj bude sloužit jako základ pro jednání předsednictví Rady s Evropským parlamentem. Nařízením o azylovém řízení se v celé EU zavádí společné řízení, které musejí členské státy dodržovat v případech, kdy lidé žádají o mezinárodní ochranu. Zjednodušují se procesní postupy (např. délka řízení) a stanoví standardy pro práva žadatelů o azyl (např. právo na poskytnutí služeb tlumočnicka nebo právo na právní pomoc a zastoupení). Nařízení se také snaží bránit zneužívání systému tak, že žadatelům ukládá jasnou povinnost spolupracovat v průběhu řízení s příslušnými orgány. V nařízení o azylovém řízení je dále zavedeno povinné řízení na hranicích, jehož účelem je rychle na vnějších hranicích EU posoudit,

zda žádosti nejsou nedůvodné nebo nepřijatelné. Osoby, na které se vztahuje azylové řízení na hranicích, nejsou oprávněny vstoupit na území členského státu. Za účelem provádění řízení na hranicích by měly členské státy vytvořit přiměřenou kapacitu, pokud jde o přijímání a lidské zdroje, potřebnou k posouzení určeného počtu žádostí v kterémkoli okamžiku a k vymáhání rozhodnutí o navrácení. Nařízení o řízení azylu a migrace by mělo po schválení nahradit stávající dublinské nařízení. Dublinské nařízení stanoví pravidla pro určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o azyl. Novým nařízením se tato pravidla zjednoduší a zkrátí se lhůty. Například v současnosti složité řízení o přijetí zpět, jehož cílem je přemístění žadatele zpět do členského státu příslušného k posouzení jeho žádosti, bude nahrazeno jednoduchým oznámením o přijetí zpět. Aby se vnesla rovnováha do současného systému, kdy je k posouzení drtivé většiny žádostí o azyl příslušných jen několik členských států, navrhuje se nový mechanismus solidarity, který je jednoduchý, předvídatelný a proveditelný. Nová pravidla představují kombinaci povinné solidarity s flexibilitou, takže se členské státy mohou rozhodnout, jak budou k mechanismu přispívat. Jejich příspěvky mohou spočívat v relokaci, finančních příspěvcích nebo alternativních solidárních opatřeních, jako je vyslání pracovníků nebo opatření k budování kapacit. Nařízení obsahuje i opatření, která mají předcházet zneužívání systému žadateli o azyl a bránit druhotnému pohybu (kdy se migrant za účelem žádosti o ochranu nebo trvalého přesídlení přesune ze země, do níž původně vstoupil, jinam).

Podrobné informace, včetně pozice Rady jsou k dispozici v angličtině zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2023/06/08/migration-policy-council-reaches-agreement-on-key-asylum-and-migration-laws/>

Peníze z trestné činnosti: Rada a Evropský parlament dosáhly dohody o přístupu k finančním informacím

Předsednictví a Evropský parlament dne 6. června dosáhly předběžné dohody o navrhovaném právním předpisu EU, který má urychlit a usnadnit přístup vnitrostátních orgánů k finančním informacím. Přístup k finančním informacím je důležitým nástrojem v rámci finančních šetření i v rámci úsilí o vysledování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti. Aby splnily požadavky směrnice o boji proti praní peněz, jež má být brzy přijata, budou muset země EU zpřístupnit prostřednictvím jednotného přístupového místa informace z centralizovaných registrů bankovních účtů. Tyto registry obsahují údaje o tom, kdo je majitelem bankovního účtu a kde je účet veden. Díky dnešní dohodě budou mít přístup k těmto registrům prostřednictvím tohoto jednotného přístupového místa nejen vnitrostátní finanční zpravodajské jednotky, ale i vnitrostátní orgány činné v trestním řízení. To výrazně pomůže donucovacím a justičním orgánům v boji proti trestným činům, neboť v současné době musí tyto informace shromažďovat prostřednictvím obvyklých kanálů přeshraniční spolupráce. Evropský parlament souhlasil s návrhem Rady požadovat, aby v případě, že finanční instituce sdílejí v rámci vyšetřování záznamy o transakcích (tj. výpisy z bankovního účtu), používaly harmonizovaný formát. Harmonizovaný formát významně pomůže práci donucovacích orgánů a urychlí ji.

Více informací je k dispozici v češtině zde:

<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2023/06/06/criminal->

Rada a Parlament dosáhly předběžné politické dohody o smlouvách o finančních službách uzavřených na dálku

Rada a Parlament dne 6. června dosáhly předběžné politické dohody o směrnici týkající se smluv o finančních službách uzavřených na dálku. Dohodnuté znění zjednodušuje stávající legislativu, zvyšuje ochranu spotřebitele a vytváří rovné podmínky pro oblast smluv o finančních službách uzavíraných online, prostřednictvím telefonu nebo marketingu na dálku. S rozvojem IT technologií je čím dál více finančních služeb, jako jsou úvěry, pojištění, investice nebo penzijní produkty, propagováno online a smlouvy k těmto službám jsou uzavírány na dálku. Přístup ke klasickým či inovativním finančním produktům se tím sice zjednodušuje, ale spotřebitelé jsou mnohdy zranitelnější vůči postupům, jež spočívají v používání rozhraní, která jsou pro uživatele záludná a odvádějí jejich pozornost k produktům nebo službám, které nechtějí využívat (označovaná jako „dark patterns“), nebo nepřehledně dlouhých či zavádějících smluv, od kterých je obtížné odstoupit, jakmile jsou podepsány. Návrh nové směrnice zrušuje směrnici o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku z roku 2002 a zavádí nová ustanovení pro smlouvy o finančních službách uzavírané na dálku jako doplňující kapitolu do směrnice o právech spotřebitelů, jež zajišťuje ochranu spotřebitelů v rámci všech druhů obchodních praktik.

Více informací o politické dohodě a změnách původního návrhu Komise je k dispozici v češtině zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2023/06/06/council-and-parliament-reach-provisional-political-agreement-on-financial-services-contracts-concluded-at-a-distance/>

Antimonopolní předpisy: Komise přijala nová nařízení o horizontálních blokových výjimkách a horizontální pokyny

Evropská komise dne 1. června přijala revidovaná nařízení o horizontálních blokových výjimkách ohledně dohod o výzkumu a vývoji a specializačních dohod a revidované horizontální pokyny, které uvedená nařízení doplňují. Tato revidovaná nařízení a pokyny poskytnou podnikům jasnější a aktuální vodítko pro posuzování slučitelnosti jejich dohod o horizontální spolupráci s pravidly EU v oblasti hospodářské soutěže. Nová nařízení o horizontálních blokových výjimkách vstoupí v platnost dne 1. července 2023, zatímco pokyny hned poté, co budou zveřejněny v Úředním věstníku EU. Na základě nařízení o horizontálních blokových výjimkách jsou za určitých podmínek dohody týkající se výzkumu a vývoje a specializační dohody vyňaty ze zákazu stanoveného v čl. 101 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“). Tato pravidla tak vytváří bezpečný přístav, v němž se na některé dohody vztahuje bloková výjimka z předpisů o hospodářské soutěži. Revidovaná pravidla rozšiřují oblast působnosti nařízení o blokových výjimkách pro specializační dohody tak, aby zahrnovalo více typů dohod o výrobě uzavřených více než dvěma stranami. Revidovaná pravidla navíc zavádějí pružnější přístup k výpočtu podílů na trhu pro

účely použití blokové výjimky a stanoví jasnější a flexibilnější je výpočet podílů na trhu pro účely uplatňování nařízení o blokových výjimkách pro výzkum a vývoj, a zahrnuty jsou také pokyny, jak nařízení uplatňovat. Revidovaná pravidla zejména kladou větší důraz na ochranu inovační hospodářské soutěže, zejména v případech, kdy není možné vypočítat podíly na trhu, a zdůrazňují v této souvislosti pravomoci Komise a vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž v jednotlivých problematických případech výhodu výjimky odejmout.

Horizontální pokyny jsou pak aktualizovány a obohaceny o novou judikaturu a nové oddíly vyplývající z nedávné praxe.

Více informací je v češtině k dispozici zde:
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_23_2990

Spuštění Jednotného patentového systému EU

Dne 1. června došlo ke spuštění Jednotného patentového systému EU. Jednotný patentový systém posílí inovace a konkurenceschopnost EU a dokončí vytváření jednotného trhu s patenty. Zpočátku bude zahrnovat 17 členských států (ČR se dosud nezapojila), na které připadá přibližně 80 % HDP EU. Další členské státy se mohou připojit v budoucnu. Jednotný patentový systém poskytuje jednotné kontaktní místo pro registraci a vymáhání patentů v Evropě. Umožňuje podnikům a dalším inovátorům získat pro své vynálezy jednotný patent platný ve všech zúčastněných členských státech. Odpadá tak potřeba orientovat se ve složité spleti vnitrostátních patentových předpisů a postupů i vyšší náklady na splnění vnitrostátních validačních požadavků, které se vztahují na evropské patenty. Kromě toho nový Jednotný patentový soud, do jehož působnosti jednotné i stávající evropské patenty spadají, umožní podnikům účinněji vymáhat svá patentová práva. Soud poskytne soudrznější právní rámec pro patentové spory a sníží riziko nekonzistentních rozhodnutí. Jediné řízení před Jednotným patentovým soudem totiž nahradí několik souběžných řízení před vnitrostátními soudy.

Více informací je k dispozici v češtině zde:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_23_3004

Rada EU přijala rozhodnutí o přistoupení EU k Istanbulské úmluvě

Rada EU dne 1. června schválila přistoupení EU k Úmluvě o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (Istanbulská úmluva). Úmluva vytváří právní rámec, jehož cílem je chránit ženy před násilím. Zahrnuje celou řadu opatření, od shromažďování údajů a zvyšování informovanosti až po právní opatření týkající se kriminalizace různých forem násilí na ženách. Obsahuje rovněž opatření na ochranu obětí a poskytování podpůrných služeb a řeší také genderově podmíněné násilí v kontextu azylu a migrace. Přistoupení EU k úmluvě dodává dle Rady úsilí Unie o dosažení rovnosti žen a mužů další výrazný impuls. Násilí páchané na ženách není jen trestným činem, ale je také extrémním důsledkem diskriminace, zakořeněným v

genderové nerovnosti. Násilí na ženách zároveň přispívá k udržování a posilování této nerovnosti.

Více informací je v češtině k dispozici zde:

<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2023/06/01/combating-violence-against-women-council-adopts-decision-about-eu-s-accession-to-istanbul-convention/>

JUDIKATURA

SDEU: Rozsudek Soudního dvora ve věci C-660/21, K. B. a F. S., ze dne 22. června 2023

Právo EU v zásadě nebrání tomu, aby bylo vnitrostátnímu soudu zakázáno zohlednit i bez návrhu porušení povinnosti neprodleně informovat podezřelého o jeho právu nevypovídat. Je však dále třeba, aby podezřelý nebyl zbaven konkrétní a účinné možnosti mít přístup k obhájci, v případě potřeby prostřednictvím právní pomoci, a aby měl – stejně jako případně jeho obhájce – právo nahlížet do spisu a namítnout toto porušení v přiměřené lhůtě.

Dvě osoby, jež se v noci nacházely poblíž nákladního vozidla na parkovišti jednoho podniku, upoutaly pozornost příslušníků kriminální policie, kteří ihned zahájili vyšetřování v souvislosti s přistižením při krádeži pohonných hmot. Tyto osoby byly na místě vyslechnuty, aniž byly poučeny o svých právech, a poté byly vzaty do vazby. Až o chvíli později obdržely tyto osoby poučení o svých právech, zejména o právu nevypovídat. V rámci trestního řízení měl tribunal correctionnel de Villefranche-sur-Saône, Francie, za to, že z důvodu tohoto opožděného poučení o právech byla porušena práva obviněných, která jsou zaručena unijním právem. Za těchto podmínek by prohledání vozidla, zadržení podezřelých osob a všechny úkony z toho vyplývající měly být v zásadě zneplatněny. Nicméně se jeví, že francouzský Cour de cassation (Kasační soud) vyložil trestní řád v tom smyslu, že zakazuje soudcům rozhodujícím o skutkových i právních otázkách zohlednit bez návrhu porušení povinnosti neprodleně informovat podezřelého nebo obviněného o jeho právu nevypovídat. Trestní soud se proto Soudního dvora táže, zda unijní právo brání takovému zákazu zohlednění ex officio.

V rozsudku z dnešního dne Soudní dvůr rozhodl, že zákaz, aby trestní soud rozhodující o skutkových i právních otázkách i bez návrhu zohlednil dotčené porušení za účelem prohlášení neplatnosti trestního řízení, je v zásadě v souladu s právem na účinnou právní ochranu a spravedlivé projednání věci, jakož i právem na obhajobu, pokud podezřelý nebo obviněný osoby nebo jejich obhájce měli konkrétní a účinnou možnost namítnout dotyčné porušení v přiměřené lhůtě a byl jim za tímto účelem poskytnut přístup ke spisu. Soudní dvůr však zdůraznil, že za účelem zajištění užitečného účinku práva nevypovídat platí tento závěr pouze tehdy, pokud podezřelý nebo obviněný osoby měly během lhůty, která jim je poskytnuta k uplatnění takového porušení, konkrétně a účinně právo na přístup k obhájci, jak je zakotveno unijním právem a usnadněno mechanismem právní pomoci. Soudní dvůr dále upřesnil, že i když se tytéž osoby této možnosti vzdají, v zásadě jim přísluší nést případné důsledky tohoto vzdání se, pokud k němu došlo za podmínek stanovených unijním právem.

Unijní právo zejména stanoví, že podezřelé nebo obviněné osobě musí být jednoduchou a přístupnou formou ústně či písemně poskytnuty jasné a dostatečné informace o obsahu práva na přístup k obhájci a případných důsledcích rozhodnutí vzdát se tohoto práva a že rozhodnutí vzdát se svého práva musí být učiněno dobrovolně a jednoznačně.

Úplné znění rozsudku je k dispozici v češtině zde:

<https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-660/21>

SDEU: Stanovisko generální advokátky ve věci C-281/22 | G. K. a další (Úřad evropského veřejného žalobce), ze dne 22. června 2023

Generální advokátka Čapeta navrhuje Soudnímu dvoru, aby rozhodl, že soudní přezkum v členském státě pomáhajícího evropského pověřeného žalobce by měl být omezen na procesní otázky. EPPO je vysoce vyvinutý systém vzájemného uznávání se zabudovanými zárukami zajišťujícími ochranu základních práv.

EPPO má pravomoci vyšetřovat a stíhat trestné činy poškozující nebo ohrožující finanční zájmy Evropské unie. V projednávané věci je Soudní dvůr poprvé vyzván k výkladu právního nástroje, kterým byl tento úřad zřízen a jenž stanoví pravidla pro jeho fungování, totiž nařízení o EPPO.

V projednávané věci je několik fyzických a právnických osob obviněno z vytvoření širokého systému pro dovoz bionafty z Bosny a Hercegoviny do EU, o níž tvrdili, že byla vyrobena z použitého kuchyňského oleje. Tento „použitý kuchyňský olej“ byl údajně dříve dovezen ze Spojených států do Bosny a Hercegoviny. Existuje však podezření, že tato bionafta již byla ve Spojených státech vyrobena bez jakéhokoli mezistupně zpracování nebo výroby v Bosně a Hercegovině. ÚEVŽ prostřednictvím svého evropského pověřeného žalobce, jenž případ projednává (v Německu), provádí předběžné vyšetřování těchto údajných nepravdivých prohlášení, jež měla za následek ztrátu příjmů ve výši přibližně 1 295 000 euro. Tato údajná ztráta představuje finanční zájem Unie, a spadá tedy do působnosti EPPO. Ačkoli hlavní vyšetřování probíhá v Německu, EPPO považoval za nutné provést přeshraniční vyšetřování v Rakousku. V souladu s tím (německý) evropský pověřený žalobce, jenž případ projednává, pověřil pomocného evropského pověřeného žalobce (v Rakousku) prohlídkou a zajištěním majetku obviněných. Podle rakouského práva však takový vyšetřovací úkon vyžaduje předchozí soudní povolení. Pomocný evropský pověřený žalobce proto získal soudní příkazy k prohlídce a zajištění potenciálně usvědčujících dokumentů a hardwaru.

Dne 1. prosince 2021 podal obviněný k Vrchnímu zemskému soudu ve Vídni (Rakousko) odvolání proti příkazům k domovním prohlídkám schváleným čtyřmi rakouskými soudy. Tvrdí, že povolené příkazy k prohlídkám a zajištění nebyly ani nezbytné, ani přiměřené.

Vrchní zemský soud se rozhodl předložit Soudnímu dvoru otázky, aby zjistil, zda je oprávněn provést úplný přezkum (jak by to udělal v čistě vnitrostátní situaci) nebo by

se měl jeho přezkum omezit na procesní otázky týkající se výkonu dotčených přeshraničních vyšetřovacích úkonů.

Generální advokátka Tamara Čapeta ve svém dnešním stanovisku po posouzení možností výkladu, jež má Soudní dvůr k dispozici, a s přihlédnutím k účinnosti ÚEVŽ a ochraně základních práv navrhuje, aby Soudní dvůr rozhodl, že nařízení o EPPO by mělo být chápáno tak, že umožňuje soudu pomocného evropského pověřeného žalobce (v tomto případě v Rakousku) posuzovat pouze aspekty související s výkonem vyšetřovacího úkonu a přijmout hodnocení evropského pověřeného žalobce, jenž případ projednává (v tomto případě v Německu), že opatření je oprávněné. Generální advokátka zdůrazňuje, že EPPO byl zamýšlen jako účinný mechanismus v boji proti trestným činům poškozujícím finanční zájmy EU, včetně přeshraničního vyšetřování. Úplný přezkum v členském státě pomocného evropského pověřeného žalobce by vedl k tomu, že přeshraniční vyšetřování EPPO by bylo méně účinným systémem, než se zamýšlelo. Rozdělení úkolů týkajících se soudního povolení, kdy soud v členském státě pomáhajícího evropského pověřeného žalobce může přezkoumávat pouze aspekty související s výkonem vyšetřovacího úkonu, není v rozporu se zněním nařízení o EPPO a lépe odpovídá jeho cíli vytvořit účinný systém v boji proti trestným činům poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy EU. Nařízení o EPPO obsahuje různé záruky zajišťující ochranu základních práv. Jedná se například o komunikační mechanismus mezi evropským pověřeným žalobcem, který případ projednává, a pomocným evropským pověřeným žalobcem při přidělování výkonu přeshraničního vyšetřovacího úkonu; konkrétní seznam práv podezřelých a obviněných v postupech ÚEVŽ a povinnost členských států poskytovat soudní opravné prostředky proti procesním úkonům EPPO.

Úplné znění stanoviska je k dispozici v češtině zde: <https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-281/22>

ESLP: Rozsudek ve věci Poklikayew proti Polsku (č. stížnosti 1103/16), ze dne 22. června 2023

Evropský soud pro lidská práva jednomyslně rozhodl, že došlo k porušení článku 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (Úmluva), upravující procesní záruky týkající se vyhoštění cizinců.

Případ se týká vyhoštění stěžovatele (cizince s legálním pobytem) z důvodu národní bezpečnosti. V roce 2012 předložila polská Agentura pro vnitřní bezpečnost žádost o vyhoštění stěžovatele podle zákona o pobytu cizinců s odůvodněním, že jeho další pobyt v Polsku by představoval hrozbu pro obranu nebo bezpečnost státu. Konstatovala, že stěžovatel od roku 2000 spolupracoval s běloruskými tajnými službami. Stěžovateli bylo zrušeno povolení k pobytu a bylo nařízeno jeho vyhoštění. Stěžovateli byl též zakázán vstup a pobyt v zemích Schengského prostoru po dobu 5ti let. Rozsudek byl opatřen doložkou okamžitého výkonu. Stěžovatel neuspěl se svými opravnými prostředky před národními polskými soudy a obrátil se na Evropský soud pro lidská práva. Stěžovatel ve své stížnosti uvedl, že mu nikdy nebyly podrobně sděleny důvody zrušení jeho povolení k pobytu a následného vyhoštění. Stěžovatel si na základě článků 6 a 13 Úmluvy stěžoval, že mu nebyly poskytnuty dostatečné procesní záruky, a proto se nemohl účinně bránit v řízení týkajícím se jeho vyhoštění.

Uvedl, že nebyl informován o skutečných proti němu vznesených obviněních a důvodech zrušení jeho povolení k pobytu a následného vyhoštění, jemu ani jeho obhájci nebyl v průběhu vnitrostátního řízení umožněn přístup ke spisu a rozhodnutí o jeho vyhoštění bylo vykonáno okamžitě. Helsinskému výboru pro lidská práva bylo umožněno intervenovat v pozici třetí strany.

ESLP v rámci řízení zkoumal omezení procesních práv stěžovatele, zda bylo omezení procesních práv žalobce řádně odůvodněno a existenci tzv. vyvažujících faktorů v projednávané věci. Konstatoval, že v projednávaném případě byl stěžovatel výrazně omezen při výkonu svého práva být informován o skutkových okolnostech, na nichž je založeno rozhodnutí o jeho vyhoštění, a práva na přístup k obsahu dokumentů a informací, o něž se opírá orgán, který toto rozhodnutí vydal. S ohledem na výše uvedené úvahy se však nezdá, že by potřeba takových omezení byla přezkoumána a identifikována jako řádně odůvodněná nezávislými orgány na vnitrostátní úrovni. ESLP proto důsledně přezkoumal opatření aplikovaná v řízení proti stěžovateli pro případné vyvážení účinků těchto omezení, a to za účelem zachování samotné podstaty práv stěžovatele podle článku 1 odst. 1 Protokolu č. 7, který uvádí, že cizinec s platným povolením pobytu na území některého státu může být vyhoštěn jen v souladu se zákonem a musí mít možnost uplatnit námitky proti svému vyhoštění, dát přezkoumat svůj případ a nechat se zastupovat za tímto účelem před příslušným úřadem. ESLP zjistil, že stěžovateli byly předány pouze velmi obecné informace o obviněních, která proti němu byla vznesena, přičemž ze spisu nevyplývají žádné jeho konkrétní činy, které by údajně ohrožovaly národní bezpečnost. Rovněž mu nebyly poskytnuty žádné informace o možnosti nahlédnout do dokumentů obsažených ve spisu, a to ani prostřednictvím advokáta s požadovanou bezpečnostní prověrkou. Vzhledem k tomu, že v rozhodné době byl již stěžovatel vyhoštěn do Běloruska, bylo pro něj velmi obtížné se hájit. Ani skutečnost, že konečné rozhodnutí bylo přijato nezávislými soudními orgány na vysoké úrovni, zde nepostačuje k vyvážení omezení, která stěžovatel utrpěl při výkonu svých procesních práv. ESLP tak dospěl k závěru, že došlo k porušení článku 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě.

Kompletní rozsudek je k dispozici v angličtině zde: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-225324>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK